

## **НЕДАЙБІДА Олександр Дмитрович**

аспірант кафедри цивільного та господарського права Національного  
університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

### **ДОГОВІР: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Частиною 2 ст. 11 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України),  
визначений перелік підстав виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема:

- 1) договори та інші правочини;
- 2) створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності;
- 3) завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі;
- 4) інші юридичні факти.

Отже, як вбачається із приписів ст. 11 ЦК України, законодавець  
вносить договір на перший план серед будь-яких інших підстав виникнення  
цивільно-правових відносин.

Як звертає увагу В. Луць, серед 1308 статей ЦК України більша частина  
з них, що сягає майже половини, безпосередньо присвячена договору,  
починаючи із загальних положень про договір (глави 52-53 ЦК України) і  
закінчуючи нормами про окремі види договорів (глави 54-77 ЦК України).  
Підсумовуючи, Володимир Луць зазначає, що більшість загальних положень  
про зобов'язання і, в тому числі, про способи їх забезпечення ґрунтуються на  
конструкції цивільно-правового договору [1, с. 119].

Враховуючи, що договір є центральним елементом цивільно-правових  
відносин, а також, суттєві розширення об'єктів таких правовідносин,  
дослідження наукового сприйняття договору є необхідним. З метою  
забезпечення наукового підґрунтя для правильного врегулювання договором  
цивільних правовідносин за новоствореними об'єктами, а також дотримання  
сприйняття договору на достатньому рівні аби, це відповідало сучасним  
потреbam суспільства.

Через сучасні тенденції спрямовані на приведення законодавства України у відповідність до законодавчих стандартів Європейського Союзу, виникає необхідність не лише в аналізі та усвідомленні сучасних трендів. А і в усвідомленні побудови, зокрема, цивільного права в Європейському Союзі, усвідомленні та розумінні засад, на яких воно було створене. Засади, які беруть свій початок з римського приватного права. Саме тому вірне розуміння ключових підходів римського цивільного права є необхідним для якісного приведення законодавства України у відповідність до законодавчих стандартів Європейського Союзу.

Римське право розрізняло два види правочинів цивільно-правового характеру, які визнавалися легальними та мали за собою юридичні наслідки, а саме: *pactum* та *contractus*. *Pactum* або *pactum nudum*, угода що мала моральну чи соціальну вагу, але не була підставою для судового захисту, якщо її умови не виконано добровільно. Якщо домовленість супроводжується фактом, на підставі якого висловлене право кредитора охороняється позовом, то така домовленість називалася в джерелах договором – *contractus* (від *contrahere* – стягувати, збирати) [2, с. 538].

Фундаментальною категорією для сучасного поняття договору є згода (*consensus*) [3, с. 23]. Визначення через згоду характерне практично для будь-якого договору, незалежно від галузевої належності породжуваних ним наслідків, а тому домінуючою у правовій доктрині є «консенсусна» теорія («теорія згоди»).

В Україні сучасний підхід до розуміння та усвідомлення поняття «договір», закріплений нормативно у ст. 126 ЦК України. Згідно з першою частиною якої, договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Проте, як зазначає К. Рагуліна, сучасне законодавче визначення договору, не відображає одну із головних функції договору, який виступає регулятором суспільних відносин, отже є елементом правотворчості [4, с. 23].

Слід також наголосити, на необхідності розмежування або уніфікації сумісних понять, таких, як «контракт» чи «угода», в цивільному праві. Правильне розуміння та розмежування наведених понять є необхідним в контексті, тенденцій приведення законодавства України у відповідність до законодавчих стандартів Європейського Союзу, оскільки там наявні такі визначення, як «agreement» та «contract», жодне з яких дослівно не може бути перекладене українською мовою, як «договір».

Отже, з метою здійснення наукового дослідження будь-якого із цивільно-правових договорів, є необхідним вірне розуміння базового поняття «договір», включаючи не лише його формальні складові, а і функції, які ним виконуються.

У зв'язку з вище викладеним, необхідно підкреслити, наявність широкого спектру питань, для дослідження явища «договір» в контексті юридичної науки загалом та цивільного права зокрема. Таке розуміння необхідне для забезпечення подальшої наукової розробки, як існуючих видів цивільно-правових договорів, так і цивільно-правових договорів, які регулюватимуть правовідносини стосовно об'єктів, що перебувають на стадії формування наукових підходів до їх розуміння, таких як цифрові активи, новостворені види послуг, тощо.

#### **Список використаних джерел:**

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
2. Луць В. До питання про сутність і зміст цивільно-правового договору. Приватне право. 2013. № 1. С. 118–128. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpr\\_2013\\_1\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpr_2013_1_13)
3. Zimmermann R. The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition. Oxford: Oxford University Press, 1996. URL: <https://archive.org/details/lawofobligations0000zimm>
4. Погребняк С. Договір: загальнотеоретичне розуміння / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 4(67). – С. 17–28.

5. Рагуліна К. Поняття й сутність договору як правового явище загалом і джерела права зокрема. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. С. 41-46.

**Міністерство освіти і науки України**  
**Національний університет біоресурсів і природокористування України**  
**Юридичний факультет**  
**Кафедра цивільного та господарського права**



**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ  
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції  
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів  
і природокористування України  
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)



**Київ 2025**

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.